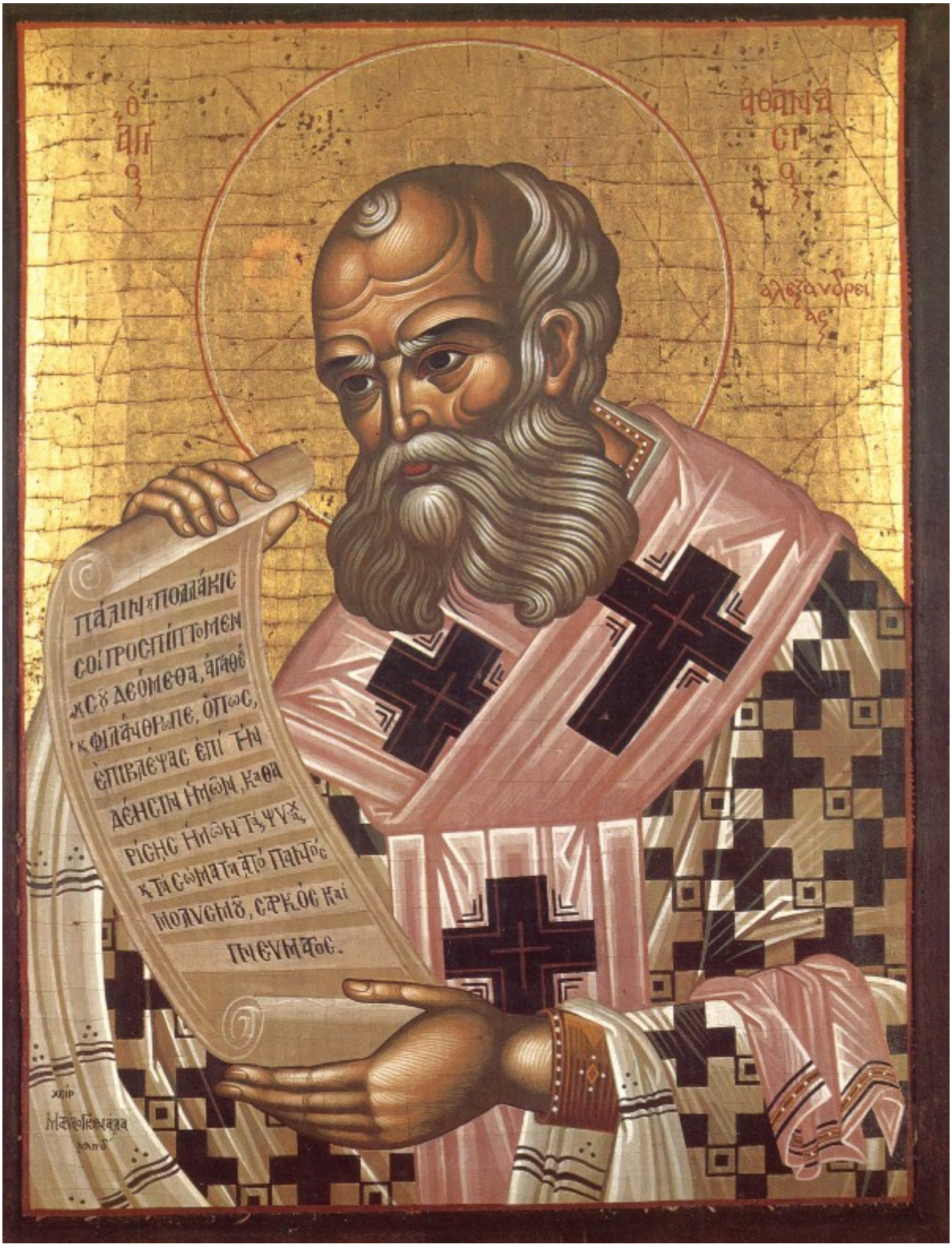
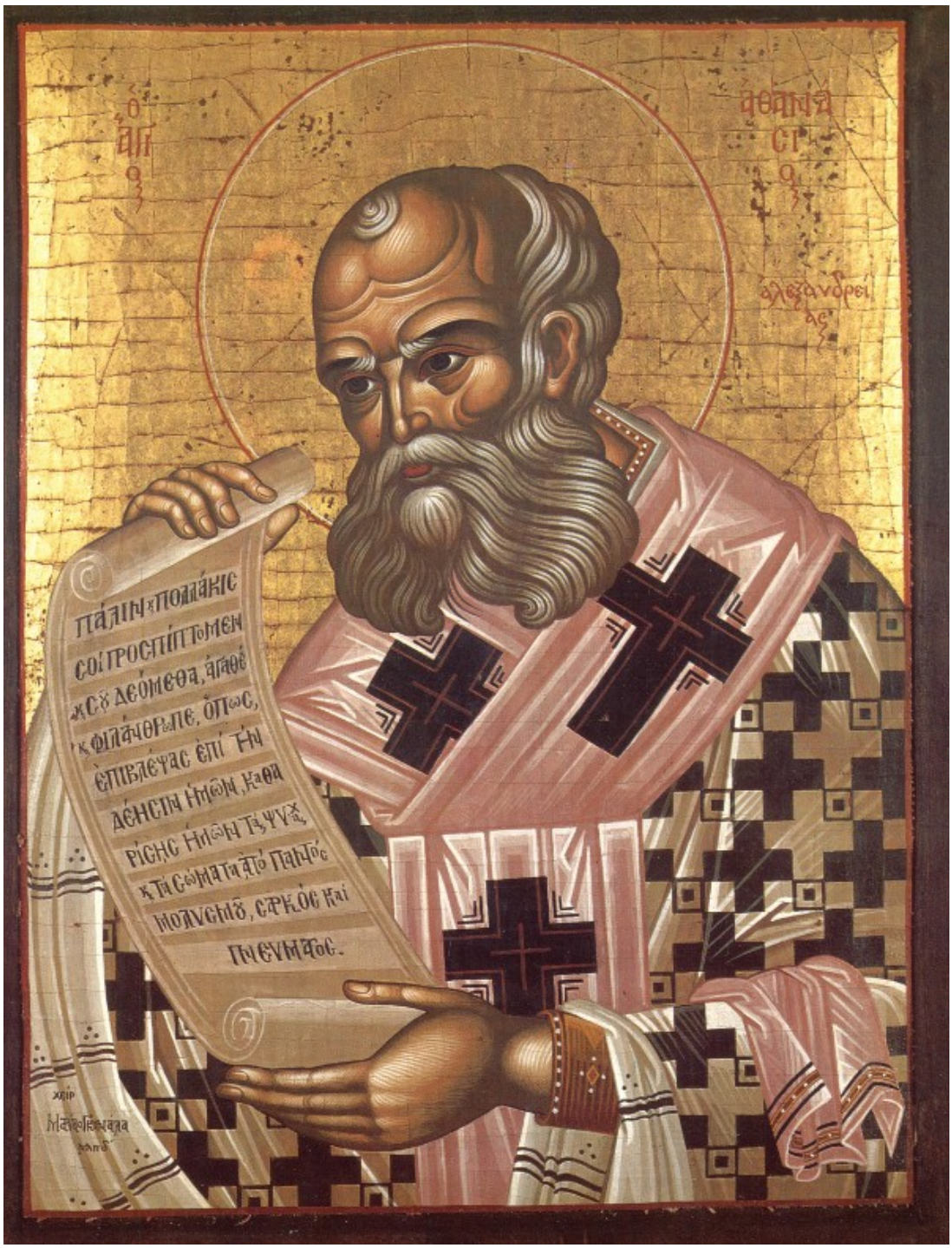
18 Ιανουαρίου 2026

Sfântul Atanasie cel Mare: lupte şi peripeţii pentru acrivia Ortodoxiei (Ρουμανικά, Romanian)

Ξένες γλώσσες / Românesc / Συναξαριακές Μορφές

Să-i împletim laude? Suntem prea mici. Acela este gigant şi înălţimea lui naşte teamă. Cine citeşte viaţa lui se simte ameţit în faţa fizionomiei sale. Cu toate acestea vom gânguri puţine cuvinte în cinstea sa.

***

Sfântul Atanasie s-a numit mare, deoarece în epoca sa s-a luptat singur pentru a păstra credinţa ortodoxă. Ortodoxia era în pericol atunci. Se ivise o erezie, erezia

lui Arie, care spunea despre Hristos că „a fost un timp când nu era”; cu alte cuvinte exista o perioadă de timp când n-ar fi existat. Aceasta era o idee blasfemiatoare la adresa dumnezeirii Logosului şi a veşniciei lui Dumnezeu-Cuvântul. Aceasta, adică faptul că „a fost un timp când nu ar fi fost (nu ar fi existat)”, putem să o spunem despre toţi şi despre toate, dar nu despre Hristos. Pentru că nu a existat niciodată vreo perioadă de timp în care n-a existat Hristos. Este fără început, veşnic, supra-veşnic. Împotriva lui Arie s-a nevoit Marele Atanasie şi cu argumente din Scriptură l-a ruşinat. Pentru că Scriptura o ştia pe dinafară. Astăzi, noi creştinii, cu foarte mici excepţii, nu citim Scriptura, ca Marele Atanasie. Aşadar, a biruit prin credinţa sa, dar şi prin profunda cunoaştere a interpretării Sfintei Scripturi.

S-a luptat împotriva arienilor. Dar s-a luptat şi împotriva altei tabere. Care tabără? Din pricina lui Arie Biserica s-a divizat. Dumnezeu să păzească Biserica de diviziune, de schismă. Poporul din Alexandria s-a despărţit deodată în trei tabere. Una erau ortodocşii cu Marele Atanasie. Alta, cu împăraţi şi regi, erau arienii; aceştia provocaseră diviziunea. Şi o altă tabără erau semiarienii. Ce spuneau aceştia? Aceştia erau „moderaţi”. Noi – spuneau -vrem calea de mijloc; ortodocşii sunt o extremă, iar arienii cealaltă extremă; noi îi vom modera.

– Să cedezi şi tu, îi spuneau lui Atanasie, să cedeze şi ei. Să cedezi şi să accepţi în Crez să se adauge o literă, doar o mică literă. Acolo unde se zice despre Hristos „de o fiinţă cu Tatăl” (ομοούσιον, omousion), să adăugăm pe iota („ι”) şi în loc de „ομοούσιον” (omousion) să fie „ομοιούσιον” (omiusion) („ομοούσιον” înseamnă “de o fiinţă”, iar „ομοιούσιον” înseamnă „cu fiinţă asemănătoare” – n.tr.).

– Nu, a zis Marele Atanasie. Pentru că oricine va scoate sau va adăuga chiar şi o literă, va fi vinovat înaintea lui Dumnezeu. „Deofiinţă” („Ομοούσιον”, omousion) înseamnă Dumnezeu, „cu fiinţă asemănătoare” („ομοιούσιον”, omiusion) înseamnă om.

Nu a cedat Marele Atanasie. De aceea au şi luptat împotriva lui cu atâta turbare. Şi cu ce nu l-au acuzat?! Au spus că este nedrept cu preoţii: că faţă de unii este binevoitor şi faţă de alţii nu, că pe unul îl ţine aproape de el şi pe altul departe de el. Că este nedrept, că este aspru, că îi bate pe preoţi. Că bea. Că a omorât un preot. Că a furat bani de aici şi de dincolo. Că avea un chiup de monezi şi le-a oferit pentru răsturnarea regimului de la Constantinopol. Că a împiedicat corăbiile să plece din portul Alexandriei ca să ducă grâu în Constantinopol. Şi că… şi că… şi că….o istorie întreagă.

A fost judecat şi răsjudecat. A fost găsit nevinovat însă de Sinod. Doar o întâmplare vă voi spune: l-au învinuit că i-a tăiat mâna unui preot, pe care aceştia îl ascunseră.

Atanasie spune fiilor săi (duhovniceşti): alergaţi să-l găsiţi. L-au căutat, l-au găsit şi l-au adus la Sinod.

– Ai tăiat – îi spun – mâna preotului, iar cu mâna asta faci vrăji…

– Câte mâini are orice om? îi întreabă.

– Două, răspund.

– Nu cumva există vreun om cu trei mâini?

– Nu.

Atunci zice:

– Aduceţi aici preotul.

Când s-a înfăţişat, îi întreabă din nou:

– Acesta este despre care mă acuzaţi?

– El este.

– Arată-ţi mâinile – îi zice (avea două mâini). Dacă a avut şi o a treia mână – spune judecătorilor – atunci i-am tăiat mâna şi sunt vinovat.

Astfel s-a dovedit calomnia.

Altă calomnie era că a necinstit o fată – cine? Cel care trăia ca un înger. Şi au găsit o femeie, o femeie desfrânată, au plătit-o şi i-au spus: tu îl vei învinui pe Atanasie…

Marele Atanasie era mic de înălţime, scund. Când a venit vremea să-l judece, l-a luat lângă el pe diaconul său. Diaconul era mai înalt, aducea a episcop. Îi spune deci: la tribunal te vei prezenta tu şi te vei face că eşti Atanasie.

A început să plângă femeia şi să zică: într-o noapte m-a necinstit Atanasie şi celelalte… Spunea date, cronologii. Dumnezeu să ne păzească de calomniile femeii. Toţi credeau că Atanasie a făcut păcatul.

Atunci se prezintă diaconul şi îi spune:

– Ia uită-te bine la mine. Eu te-am necinstit?

– Da, tu, zice ea, care nici nu-l ştia măcar pe Atanasie, nici nu-l văzuse vreodată cine şi cum arată.

Astfel s-a dovedit din nou calomnia.

Principala însuşire a Marelui Atanasie era inflexibilitatea. Nu ceda. Într-o zi, la arhiepiscopia lui a bătut în poartă un general.

– Ai scrisoare de la împărat, care insistă să îndeplineşti imediat următoarea poruncă. În trei zile să deschizi poarta bisericii şi să-l bagi înăuntru pe Arie.

– Du-te, generale, şi te odihneşte… Îmi voi face datoria, îi zice Atanasie.

Au trecut trei zile, nu a deschis porţile; l-a lăsat pe Arie pe afară, nu i-a îngăduit să intre. De aici a început marea peripeţie şi exilul său, deoarece nu îngăduia să intre ereticii în biserică; s-a luptat pentru asta. Şi nu că era doar inflexibil, ci şi curajos şi calm.

Îl înconjurau în mitropolia lui cete toată noaptea. Dar el – netulburat, paşnic. Dimineaţa, când pleca în exil, cerul era acoperit de nori. Fiii săi duhovniceşti plângeau. Atunci, privind la nori, le spune:

– Vedeţi norii? Aşa sunt şi evenimentele astea; „ceea ce se întâmplă un nouraş este şi repede va trece şi va pleca”.

De cinci ori a fost surghiunit. A trăit în peşteri, în văgăuni şi în morminte (se ascundea într-un mormânt). Şi a rămas singur. Singur a ridicat pe umerii săi Ortodoxia. Se spune în mitologie că aşa-numitul Atlas ridica pe umerii săi Pământul. Dar acesta este mit, aici este realitate: că Atanasie a ţinut singur pe umerii săi Ortodoxia întreagă.

***

Acum noi ce avem de învăţat din acestea? Să devenim Mari Atanasie nu putem. Noi toţi nu facem nici cât unghia mică a Marelui Atanasie. Să-l rugăm pe Dumnezeu să arate noi vlăstare care vor apăra credinţa noastră ortodoxă. Şi dacă nu putem să devenim Mari Atanasie, să devenim mici Atanasie. Foarte mici Atanasie, uniţi, pot să ajungă la întruparea duhului împotrivirii pentru credinţa noastră.

Astăzi trăiesc nepoţii lui Arie. Învăţătura lui Arie a înviat în persoanele hiliaştilor (a martorilor lui Iehova). Hiliaştii nu zic nimic altceva decât cele pe care le spunea Arie.

Ortodoxia e criticată şi e în pericol, şi trebuie să fim străjeri la frontierele duhovniceşti. Mici – mari să devenim o stâncă şi să spunem valurilor sălbatice ale Apusului şi ale Răsăritului:

Halt! (cuvânt din germană care înseamnă: stop, opreşte)! Suntem creştini greci, nu veţi trece. Masoni, atei, hiliaşti (iehovişti), catolici, protestanţi, nu veţi trece. Nu. Vom rămâne aici cu toţii un suflet – un popor. Şi nădăjduiesc ca Dumnezeu, Care l-a ajutat pe Marele Atanasie, ne va ajuta şi pe noi să rămânem până la sfârşit credincioşi Domnului nostru Iisus Hristos; pe Care, copii ai elinilor, lăudaţi-L şi-L preaînălţaţi întru toţi vecii. Amin.

+ Episcopul Augustin

Traducere din elină: *monahul Leontie*